

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Libros III. IV. Et V. De Avxiliis Gratiae In Generali, De Avxilio
Svfficiente, Et De Avxilio efficaci Gratiae Dei

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1652

III. Plures ex Sanctis, & antiquis Patribus scientiam conditionatam in Deo
cognovisse, præsertim Augustinum, & nullum eorum illam Deo negasse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94118](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94118)

tur Salomonem adamasse mulieres alienigenas, de
gentibus, super quibus dixit Dominus filiis Israel: Non ingre-
diemini ad eas, neque de illis egredientur ad vestras; certis-
simè enim auertent corda vestra, vt sequamini Deos ea-
rum. In loco autem Exod. 34. solum dictum fue-
rat; Nec uxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis, ne
postquam ipsa fuerint fornicata, fornicari faciant filios tuos
in Deos suos. In quibus verbis per se spectatis, vt indi-
cavit D. Thom. 1. 2. q. 105. art. 4. ad 6. solum signi-
ficari videtur periculum, & occasio moralis; tamen
per hoc non excluditur, quin fuerit tale illud peri-
culum, vt in re ipsa ex illo esset futurus effectus, &
ita in alio explicatur Deum certissima scientia no-
uisse in pluribus, & in quibus ille effectus posita
condicione implendus esset. Fateor tamen posse il-
lam certitudinem referri ad actus, & lapsus, quos
Deus absoluta scientia futuros esse ob similem oc-
casionem præcognouit.

Matth. 24. Denique induci potest illud Matth. 24. Nisi breui-
tissimè dies illi, non fuisset salua omnis caro. Cui conso-
nat illud Isaiæ 1. Nisi Dominus reliquisset nobis semen, si-
cut Sodoma, & Gomorrah fuissetis. Et similes sunt aliæ
locutiones in Scriptura, sed non omnes æquè vi-
gentes.

Et ideo illis non obstantibus aliqui dicunt non
probari hanc scientiam efficaciter ex Scriptura; qui
si per efficaciter intelligant, id est, non conuinci, rem
esse de fide certam, rectè dicunt, quia Scriptura non
tamen euidenter loquitur, quin aliquam euasione
pariatur. Et cum Ecclesia nihil in hoc definiat, nec
proprium sensum illorum testimoniorum decla-
rauerit, per se non sufficiunt ad certam, & infalli-
bilem fidem faciendam. Si autem negare velint, illa
testimonia esse efficacia ad faciendam magnam fi-
dem humanam, & intra latitudinem opinionis
longè probabiliorē, immerito id dicunt; non vi-
deo enim quæ maiora testimonia, vel in numero,
vel in verborum proprietate, & energia ad verita-
tem aliquam nondum de fide certam persuaden-
dam desiderari possint, maximè cum ille sensus ta-
lium testimoniorum sit consentaneus expositioni-
bus Patrum, qui illa exponendo attigerunt.
Cumque opposita sententia nullum in Scriptura
habeat fundamentum, vt etiam defensores eius
fatentur; negari non potest, quin hæc sententia,
quam defendimus, valde probabiliter ex Scriptu-
ra colligatur. Accedit tandem, quod contraria sen-
tentia nihil ex Scriptura, nisi generalia quædam
principia, non ad suam opinionem suadendam, sed
ad nostra fundamenta eneruanda potest inducere.
Qualia sunt, quod Deus interdum, ac sæpe loqui-
tur de futuris effectibus iuxta dispositiones causa-
rum secundarum, etiam si aperte id non explicet, vt
notat D. Thomas 1. p. q. 19. art. 6. ad 2. ex Isai. 38. & 22.
qu. 173. art. 6. ad 2. & Ionæ 3. & Ierem. 18. &
idem fumitur ex Ierem. 23. Ezechiel. 2. & 3. Genes.
3. Exod. 23. Deuteron. 4. & 7. Vnde suadere volunt
omnia allegata testimonia posse hoc modo exponi,
præsertim cum addatur particula *forte*, quæ licet in
aliquibus locis sumatur in significatione propria,
nihil vetat in aliis propriè sumi, & consequenter ita
posse in prædictis locis exponi.

Sed hæc (vt dixi) generalia sunt, nec rectè ap-
plicantur. Vt enim verum sit, Deum interdum lo-
qui locis qui de futuris iuxta dispositionem causarum se-
cundarum, non est id pro libito applicandum ad
quamcunque prædictionem futurorum, aliàs de-
struitur certitudo prophetica, iuxta doctrinam
Augustini lib. de vnit. Eccles. cap. 9. & lib. 3. de
doctrin. Christian. cap. 10. Oportet ergo, & lo-
corum circumstantias, ac doctrinas, & expositio-
nes Patrum obseruare. Illum ergo modum lo-
quendi obseruat Deus, vel in prophetis com-
minatoriis, vel in effectibus, qui à sua voluntate,

& ex aliis promissionibus ab ipso factis pendent,
vt suprà declarauimus. Sæpe idem inuenietur ille mo-
dus loquendi in verbis Dei, quæ non continent
reuelationem, sed admonitionem, consilium, aut
reprehensionem, vt in multis ex locis allegatis vi-
dere licet. Et in eis sæpe additur particula *forte* in
omni proprietate intellecta. Hæc autem non pos-
sunt accommodari ad testimonia à nobis adducta,
tum quia in illis continentur reuelationes diuinæ
cum absoluta asseueratione, & sine circumstantiis,
quæ sub intellectu conditionem, vel improprie-
tatem indicent. Nec particula *forte* semper addita
est, & non est dubium, quin sæpe adiungatur, vbi
de rebus certissimis, & indubitatis sermo est, vt
Psalm. 80. Si populus meus audisset me, forsitan inimicos
illorum humiliasset. Et Ierem. 6. Erudite Hierusalem, ne
forte discedat anima mea à te. Et docent Patres su-
prà citati, ex quorum doctrina hæc proprietas
melius seruatur in locis citatis, vt ostensum
est.

CAPVT III.

*Plures ex Sanctis, & antiquis Patribus scien-
tiam conditionatam in Deo cognouisse, præ-
sertim Augustinum, & nullum eo-
rum illam Deo negasse.*

PRIMUM omnium tribuo sententiam hanc Au-
gustino in lib. de Corrupt. & Grat. cap. 8. vbi
probat perseverantiam esse ex gratuito Dei do-
no, illos adducit in exemplum, qui cum essent
iusti, donum perseverantia non habent, sed ex bono in
malum deficiente bona voluntate moriuntur, & addit:
Respondent, si possunt, cur illos Deus cum fideliter, & pie
viuerent, non tunc de vita huius periculo rapuit, ne
malitia mutaret intellectum eorum, & ne scitio deci-
peret animas eorum. Vtrum hoc in potestate non habuit,
an eorum mala futura nesciuit? Nempe nihil horum ni-
si peruersissimè, & insensissimè dicitur. In quibus verbis
illa, an eorum mala futura nesciuit? euidenter de sci-
entia conditionata intelliguntur, quia loquitur
Augustinus de scientia, qua supposita, posset Deus,
si vellet, rapere hominem, priusquam talia mala
committeret, etiam in sensu composito talis sci-
entia, sicut fecit cum illo, de quo Sapientia
4. dictum est, Rapuit est ne malitia mutaret, in-
tellectum eius. At verò semel supposita in Deo sci-
entia absoluta futurorum peccatorum, non po-
test cum illa scientia locum habere antecedens
mors, priusquam talia committantur peccata,
quia supponitur iam præuisa vita vsque ad illud
tempus.

Loquitur ergo Augustinus de scientia condi-
tionata, & dici non potest ipsum loqui tantum
de probabili coniectura, ob pericula huius vitæ, *causio*,
tum quia expresse interrogat, an eorum mala futu-
ra nesciuit, vtique si viuerent; de ipsis ergo futuris
malis loquitur, tum etiam, quia sola pericula vitæ
præcognita, nisi etiam lapsus occasione illorum
futurus præuideatur, non poterant esse sufficiens
ratio rapiendi iustum priusquam malitia mutaret
illum, aliàs omnes iusti statim ac iustificati, rapi
debuissent, quia omnes in tali periculo versan-
tur. Quod si hoc restringatur ad speciale peri-
culum in quo lapsus probabilissima coniectura
timeatur, & in tali causa cognoscatur, sic non po-
test doctrina esse vniuersalis. nam multi iusti ca-
dunt, qui non habent specialia pericula, sed facil-
limè occurrentibus tentationibus cedunt; ergo
in eis non præcedit illa coniectura specialis, quod
essent

1.
Auctorita-
tes Augusti-
ni pro sci-
entia condi-
tionata.

2.
Præcipitur
causio.

Grauis cen-
sura Augu-
stini in ad-
uersarios
scientiæ
mediæ.

3.
Secunda
auctoritas
ex epist. 49.

Solutio
quorundam
refellitur.

Duo valde
distingueda
in questione
de hac sci-
entia existen-
tia eius &
vltus.

4.
Alteram solu-
tio reicitur.

essent lapsuri, si viuerent. nam multi, & fortasse plures similes perseverant semper in gratia inter similia pericula, & similia etiam gratiæ præuenientis auxilia, ut inter Religiosos maxime considera- relicet; & nihilominus de illis verissime dicitur, quod Deus præsciens ipsorum lapsum, potuisset, si veller, eos rapere, ne malitia mutaret eorum intel- lectum. Nam doctrina Augustini vniuersalis est; & in omnibus, qui de bono in malum mutantur, & ita pereunt, locum habet, eo vel maxime, quod est valde alienum à doctrina, & mente Augustini; scientiam coniecturalem Deo tribuere, ut ex tract. 35. in Ioannem allegauimus. Loquitur ergo de certa scientia talium futurorum, quæ sola & Deo digna est, & propria. nam aliam coniecturalem in causâ etiam dæmon habere potest, imò si de omnibus pe- riculis vitæ sermo sit, etiam nos illam habemus. At Augustinus aliquam scientiam Deo attribuit sin- gularem, & illi propriam, quæque ad altissimam eius prouidentiam, & prædestinationem sufficiat. Igitur de incertis huic scientiæ contraria, æque ac de impotentia ait Augustinus, non nisi peruersissime, & infamissime Deo attribui. in quo ego nihil ex me asse- ro, sed solum, quod Augustinus dicit, refero. Qui autem Deo illam nescientiam tribuit, excogitant modum, quo sub Augustini censura non compre- hendentur, cum exponentes altero ex duobus mo- dis, quos impugnauimus.

Secundò allego Augustinum in epist. 49. q. 2. vbi inquirens cur Incarnatio tali tempore facta sit, rationem reddit ex hac præscientia, dicens, tunc vo- luisse in hominibus apparere Christum, & apud eos prædicari doctrinam suam, quando sciebat, & vbi sciebat esse, qui in eum fuerant credituri. Respondent aliqui retractasse Augustinum locum hunc in lib. de prædestinat. Sanctior. cap. 9. Ego verò dico non solum non re- tractasse, sed potius confirmasse. Sunt enim in hac scientia duo distinguenda, quæ pro his, quæ di- cemur, sunt valde notanda, scilicet, eam esse, vel non esse, vel supposito quod sit, ea uti ad red- dendas rationes aliquorum effectuum prouiden- tiæ Dei. Nam licet verissime Deo talis scientia tri- buatur, errari potest in usu eius. Augustinus ergo in posteriori loco retractat aliquo modo priorem quoad vsum illius scientiæ, non quoad existentiam eius in Deo. Imò hanc iterum confirmat; verba enim eius sunt. Cernitis ne me sine præiudicio latentis consilij Dei, aliarumque causarum, hoc de præscientia Christi dicere voluisse, quod conuincendo paganorum insi- delitatem, qui hanc obiecerant questionem, sufficere videretur? Quid enim est verius quam præscire Christum, qui, & quando, & in quibus locis in eum fuerant credituri. In his ergo verbis recognoscit Augustinus, Deum habere illam scientiam, & non solum verum id censet, sed etiam nihil verius indicat. Addit tamen po- tuisse etiam dici, tunc voluisse hominibus apparere Chri- stum, & apud eos prædicari doctrinam suam, quando scie- bat, & vnde sciebat esse, qui electi fuerant in ipso ante mundi constitutionem. per quæ verba non reprobatur prio- rem scientiam de scientia Dei conditionata, imò nec priorem rationem simpliciter retractat, sed aliam altiore tradit, causamque assignat, cur il- lam omiserit.

Hinc verò sumunt aliqui occasionem respon- dendi, admisisse quidem Augustinum in utroque loco illam scientiam, sed in posteriori loco decla- rasse talem scientiam fundatam fuisse in absolu- to decreto voluntatis Dei, quo tales homines, tali tempore futuros prædestinauerat. Sed de hoc puncto postea dicendum est; nunc enim non de modo, seu medio, quo scientia illa videt futura, sed solum de veritate ipsius scientiæ tractamus. Expendimus autem alia verba in eadem epistola Augustini, quibus illa responsio accommodari non

potest, subiungit enim, His enim temporibus, & his lo- cis, quibus Euangelium non est prædicatum, tales omnes in eius prædicatione futuros esse præsciebat, quales non quidem omnes, sed multi in eius corporati præscientia fuerunt, qui in eum, nec suscitatis ab eo mortuis, credere voluerunt. & in- fra. Quid ergo mirum sitam infidelibus plenum orbem ter- rarum Christus prioribus sæculis nouerat, ut eis apparere, aut prædicari merito nollet, quos nec verbis, nec miraculis suis credituros esse præsciebat. & simile in fine repetit. At de his dicere non possumus Christum noluisse venire, aut Euangelium prædicari, quando, vel vbi scie- bat esse, quos ipse ante mundi constitutionem ad non credendum elegerat, tum quia Deus non sub- trahit illis auxilium, quia non sunt illo bene vsuri; tum etiam, quia Deus ex se neminem eligit ad non credendum, vel ut damnetur, ergo saltem hac præ- scientia mali vltus gratiæ si detur, non potest resolu- tui in electionem Dei, ut capite sequenti latius pon- derabo.

Scio non defuturos, qui respondeant, reduci in non electionem, itaque eo ipso, quod Deus sciuit, se non elegisse illos, scire potuit illos non consenturos, vel malè vsuros vocatione gratiæ. Sed hoc non potest satisfacere, quia si sit sermo de electione, merè negatiua, illa non est decretum Dei liberum, sed carentia decreti liberi, quæ non est operatiua ad extra. Vnde non potest efficaciter determinare liberum arbitrium, ut propterea in ea infallibiliter sciatur, quid esset sub tali ratione fu- turum à libero arbitrio. Si verò sit sermo de posi- tivo proposito non eligendi, illud etiam proposi- tum, cum solum habeat pro objecto negationem alterius propositi Dei, nihil etiam ad extra opera- tur, quia per illud nihil ad extra vult Deus; solum ergo quasi formaliter excludit à voluntate diuina liberam electionem talium hominum; ergo de se relinquit aequè indifferens liberum arbitrium eo- rum; ergo non potest in tali decreto infallibiliter cognosci futura determinatio libera voluntatis hominis. Necessè est ergo, ut dicant, eo ipso quod hominem non prælegit, vel vult non prælegere, velle efficaciter determinare illius voluntatem ad actum fidei, vel penitentiae contrarium; aut certe velle ex se non dare illi prædeterminationem ad volendum credere, aut penitere, sine qua impos- sibile est, ipsum credere, aut penitere in sensu composito. Quot verò incommoda hinc sequan- tur, in capite sequenti insinuabo, & ex professo in lib. 5. tractabo.

Tertiò assero Augustinum in lib. de dono per- seuer. cap. 9. quem locum cap. præcedenti tractauit, expendendo verba Matth. 11. Si in Tyro, & Sidone, &c. quæ de hac scientia manifestè exponit Augu- stinus. Vltra id verò vtitur ibi eadem scientia ad explicandum mysterium diuinæ prædestinatiõis, & diuinæ etiam permissionis circa multos; qui cum vno tempore iusti fuerint, tandem damnan- tur, & in primis de illis ait potuisse Deum, vel non permittere, ut ita tentarentur, vel per gratiam ita illorum voluntates munire, ut tentationes supera- rent. Deinde verò addit. Ut ergo id non dicam, certe poterat illos Deus, præsciens esse lapsuros, antequam id fieret, auferre de hac vita, vbi particula præ- sciens, de conditionata scientia est intelligenda, scilicet, præsciens esse lapsuros, si viuerent, ut probauit, quia si præscientia absoluta sup- ponatur, iam non potest retrocedi (ut sic di- cam) auferendo de vita, antequam peccet, eum, qui iam supponitur præuisus, & viuens, & pec- cans pro tali tempore. Deinde eandem præscien- tiam supponit Augustinus ibi, cum ait, magna absurditate cogitari, iudicari homines mortuos, etiam de his peccatis, quæ præscit Deus perpetratos esse si vi- uerent. Vbi nunquam dicit, Deum non habere illam scientiam.

scientiam, sed illam supponendo, illum abusum reprehendit.

Neque solum scientiam ipsam supponit, sed etiam expressis verbis affirmat, & verbis Christi probat, dicens: Nunquid possumus dicere Tyrion, & Sidonios talibus apud se virtutibus factis, credere noluisse, aut credituros non fuisse, si fierent, cum eis ipse Dominus attestetur, quod acturi essent magna humilitatis penitentiam, si in eis facta essent diuinarum signa virtutum. ubi iam non expendo sensum verborum Christi, sed solum Augustini sententiam propono, expressis enim testatur, illum effectum sub tali conditione futurum infallibili scientia fuisse à Christo cognitum. Denique in cap. 10. refert euasione eorum, qui dicebant, præsciuisse Deum, non solum futuram fidem Sidoniorum, si vocarentur, sed etiam præuidisse negaturos postea fuisse fidem, & ne propterea grauius punirentur, ideo illos non vocasse. Ipse autem non neget talem scientiam, quod erat facillimum, si falsum esse crederet, quod illi supponebant, non tamen id facit, sed acutè replicat, si Deus ex tali præscientia non vocauit illos, ne tandem grauius punirentur, eo ipso sequi Deum non iudicare hominem ex malis, quæ facturus absolute non est, licet de illo præsciat, id fuisse factum, si talis, vel talis conditio permitteretur, & ita semper inuehitur in illum talis scientiæ abusum, nunquam autem in ipsam scientiam.

Quartò eandem scientiam attribuit Augustinus Deo in libro de Grat. & lib. arbit. cap. 23. ubi inter mysteria diuinæ prædestinationis ponit, illum baptizatum paruulum in hac vita relinquit, quem præsciuit Deus impium futurum, alium verò baptizatum rari ex hac vita, ne malitia mutet intellectum eius. Nam cum de illo priori dicit præsciuisse Deum impium futurum, necesse est intelligi, de præscientia antecedente deliberationem, (vt sic dicam), antea talis paruulus relinquendus sit in hac vita, necesse: nam priusquam Deus decreuisset illi vitam concedere, iam præsciebat illum futurum esse impium, aliàs nullum mysterium ad prædestinationem pertinens in eo inueniretur, quod Deus permitteret illum viuere, quia non cum præscientia peccati id decerneret, sed potius quasi ignorans pro illo signo, quid ille esset postea futurus; ita vt respectu scientiæ Dei quasi à casu sequatur peccatum ex tali vitæ concessione: ergo vt vbi sit admiratio prædestinationis, seu prouidentia diuinæ, quam Augustinus suspicit, necesse est, vt loquatur de præscientia antecedente secundum rationem decretum de concedenda vita tali puerò, ergo necesse est vt de præscientia conditionata loquatur, quia ante decretum de vita tribuenda, non potest ipsa vitæ diuturnitas, seu duratio per absolutam scientiam præuideri, cum pendat ex decreto Dei; ergo minus possunt per absolutam scientiam præsciri peccata in illo vitæ tempore committenda; ergo necesse est loqui de scientia conditionata, vtique sub illa conditione, si in vita conferretur, & cum his, vel alijs auxilijs relinquatur.

Neque etiam hæc potest dici esse sermonem de præscientia periculi, & non ipsius impietatis futura, vt facile ostendi potest discursu facto in primo testimonio, quia si fit sermo de generali periculo, cum quo omnes nascimur, & viuimus, in eo nullum est peculiare mysterium, cum ratio generalis prouidentia posset, vt non obstante illo periculo homines iuxta cursum, & exigentiam generalium causarum viuere sinantur. Si verò fit sermo de speciali periculo, illud non semper inuenitur in omnibus baptizatis in pueritia, qui postea impiè viuunt, & moriuntur cum illis com-

munibus occasionibus, & periculis, & nihilominus in eis etiam habet locum admiratio Augustini, cur Deus præuidens eorum impietatem futuram reliquerit viuere eos; ergo necesse est vt loquatur de præscientia ipsa certa ipsorum malorum, & effectuum in se, & non in solo antecedenti periculo. Omitto, fugam illam alienissimam esse à mente Augustini, & aliorum Sanctorum, qui ita loquuntur de hac præscientia Dei, sicut de præscientia aliarum omnium rerum absolute futurarum, vt in alijs locis citatis aperte declarauit Augustinus in tertio testimonio proxime citato.

Vltimò addo omnia loca Augustini, in quibus vocationem efficacem, congruam, seu secundum propositum, altam, atque secretam per hanc conditionatam scientiam explicat, quia nimirum locis in quibus Deus præuidet, quæ inspiratio, seu vocatio tali voluntati ita congrua, & apta sit, vt ab ea sit infallibiliter acceptanda, illa enim præscientia conditionalis est manifesta, nam antecedit voluntatem dandi vocationem, vt ipsemet Augustinus supponit, vnde necessariò includit hanc conditionem, si hæc voluntas ita vocata fuerit, consentiet, & ex suppositione talis præscientiæ Deus vult dare talem vocationem. Hæc doctrina habetur sæpius repetita, & fusè declarata in Augustino q. 2. ad Simplician. de prædestinat. Sanctorum, cap. 6. & seqq. de bono perseuer. cap. 8. & 14. de spirit. & liter. cap. 54. epistol. 107. ante medium, & alijs locis in lib. 5. latè tractandis.

Ad hæc testimonia respondet Magist. Curiel, negando hanc vocationem, vt congrua sit, fundari in dicta præscientia, quia infallibilitas consensus futuri à voluntate sic vocata, non potest provenire ex directione talis scientiæ, quod probat ad hominem contra nos, quia futurum sub conditione, non ideo est futurum, quia Deus illud nouit, sed potius ideo illud Deus nouit, quia ipsum futurum est, vt nos postea dicemus. Ergo non potest consensus infallibiliter coniungi cum tali vocatione ratione præscientiæ, nec potest provenire ex subordinatione principij proximi, scilicet, liberi arbitrij sic vocati ad directionem huius scientiæ. Probat consequentiam, quia aliàs dabitur vitiosus circulus quia infallibilitas futuritionis eiusdem consensus sub hac conditione proveniet ex directione talis scientiæ. Vnde addit hic auctor ipsa, & aliquo modo speciali illius, aut efficaci voluntate, vel intentione Dei habentis ita sibi subordinatam, & subiectam humanam voluntatem, vt infallibiliter obsequatur modo suo, & salua libertate.

Sed in primis vndeunque talis infallibilitas proveniat, negari non potest, quin ex sententia Augustini in dictis locis, scientia conditionata talis consensus futuri à tali voluntate, si ei talis vocatio detur, omnino infallibilis, & certa præcedat in Deo secundum rationem ad voluntatem dandi homini talem vocationem, quod nunc solum tractamus. nam de modo, aut medio, quo illa scientia potest esse infallibilis, postea dicturi sumus. Et quidem, quod illa infallibilitas, si perfecta sit, vt in scientia Dei esse debet talis, vt implicet contradictionem illi subesse falsitatem, tanta (inquam) infallibilitas non potest in sola vocatione, siue sola, siue cum his, vel illis conditionibus antecedentibus ad consensum fundari, quia illa esset infallibilitas in causa, quæ non potest fundari in efficacia vocationis, & causa ad determinandam antecedenter voluntatem ad vnum ita vt non possit resistere, & ita non potest non tollere libertatem, nec mouere voluntatem modo suo,

10. Auctoritas quarta ex locis in quibus vocationem tali voluntati ita congruam, & aptam sit, vt ab ea sit infallibiliter acceptanda, illa enim præscientia conditionalis est manifesta, nam antecedit voluntatem dandi vocationem, vt ipsemet Augustinus supponit, vnde necessariò includit hanc conditionem, si hæc voluntas ita vocata fuerit, consentiet, & ex suppositione talis præscientiæ Deus vult dare talem vocationem. Hæc doctrina habetur sæpius repetita, & fusè declarata in Augustino q. 2. ad Simplician. de prædestinat. Sanctorum, cap. 6. & seqq. de bono perseuer. cap. 8. & 14. de spirit. & liter. cap. 54. epistol. 107. ante medium, & alijs locis in lib. 5. latè tractandis.

11. Responsio Curielis, & obiectio captiosa.

12. Impugnatur.

fuq, id est, modo libero, quia indifferentia libertatis cum tali determinatione antecedente repugnat, ut ex dictis in precedenti Prolegomeno conuinci potest, & in lib. 5. latius est ostendendum. Vbi etiam ostendimus ex eodem principio non posse illam infallibilitatem futuri consensus, si talis vocatio detur, fundari in proposito Dei antecedenti, & omnino efficaci, quia quomodocumque cogitetur infallibilis, & inseparabilis consequitio humani consensus ex illo proposito diuino, & vi solius causalitatis, & efficacie talis propositi diuini, non potest talis consensus liberè ab homine præstari, sed tantum voluntariè, quod, ut dixi in dicto lib. 5. longo discursu probandum à nobis est, & in sequenti cap. aliquid necessariò erit dicendum.

13. Relinquetur ergo necessariò dicendum esse, loquutum esse Augustinum de scientia; per quam Deus veritatem ipsam in omnibus rebus infallibiliter attingit, quam intuens gratis decernit dare suis electis vocationes illas, quas prauidit habituras esse effectum, id est, habituras effectum inducendi voluntatem electorum, ad consensum, si illis tribuantur. Neque video quam vim habeat ad hominem contra nos obiectio facta. Respondemus enim concedendo antecedens, nimirum, Deum scientiam conditionalem esse veram, quia voluntas hominis cum tali vocatione ita determinanda est, & non è conuerso. Circa consequentiam autem aduertimus, committi æquiuocationem, quam statim explicabo: nam licet consequitio nostri consensus non fundetur in illa scientia, nihilominus in executione verum est infallibilitatem diuini propositi absoluti posse fundari in illa scientia, non tanquam in causa, sed tanquam in conditione necessaria, ut diuina nec feratur in incognitum, nec sine certo, & infallibili medio absolute intendat aliquid, quod est contra diuinam sapientiam, & prudentiam. Vnde attentè est cauenda æquiuocatio quæ in argumento committitur, transiendo tacite à proposito absoluto Dei ad consensum humanæ voluntatis. Nos enim non dicimus, consensum voluntatis humanæ infallibiliter esse coniungendum tali vocationi ratione præscientiæ; nam illa coniunctio semper supponitur futura ex parte obiecti, ex libera determinatione voluntatis creatæ cum diuino auxilio in dicta conditione inclusor. Sed dicimus ex parte voluntatis diuinæ requiri cognitionem illius futuri sub tali cognitione, & quod cognitio illa sit infallibilis, ut posset voluntas Dei determinari absolute ad volendum, ut homo credat, & habeat auxilium cum quo efficaciter operaturus est. Quapropter cum in argumento subinfertur, ergo non potest consensus infallibiliter coniungi vocationi ratione præscientiæ, nec ex directione illius facile potest totum concedi, quia non est contra nos, nec ad causam refert, quia nihilominus potest illa præscientia esse necessaria ad directionem suo modo voluntatis diuinæ, ut possit dare vocationem congruam, cui vult, & quem vult, præeligere ad credendum, v. g. quia iam habet in sua præscientia medium infallibile, quo suum propositum exequi potest. Et ita nullus circulus committitur, quia infallibilitas futuritionis nunquam in re prouenit ab hac scientia, sed secundum ordinem rationis, absolutum decretum Dei prouenit ab hac scientia tanquam à proponente voluntati diuinæ obiectum tali proposito accommodatum. Et hæc sine dubio fuit mens Augustini in citatis locis.

14. Secundo principaliter probatur eadem veritas ex aliis Patribus. Et in primis assero, quos supra citauit circa testimonium Matth. 11. quibus ad excerpta Genens. responsi. 9. vbi sic ait: De Tyrjs & Sidonibus dirigamus ad te; & Paralip. 20.

nisi quid aliud possumus dicere, quam non esse eis datum, ut crederent, quos etiam creduros fuisse ipsa veritas dicit, scilicet, qualia apud non credentes facta sunt, virtutum signa vidisse. Et subdit inferius. Nos autem etiam si rationem facti, & profunditatem iudicii eius penetrari non possumus, manifestissime tamen scimus, & verum esse, quod dixit, & iustum esse, quod fecit. Neque video quomodo ad verba tam clara Prosperi possint similiter applicari euasiones, quas supra circa ipsa Christi verba retulimus, & refellimus. Et eodem modo possumus pro hac parte allegare Anselmum, Remigium, & Abulen. Matth. 11. nam exponentes verba Christi modo supra dicto, hanc scientiam in Deo esse supponunt. Item Anselm. Math. 6. exponens verbalis orationis Dominicæ, de hac scientia loquitur, cum ait, Deum per dulcedinem dare gratiam (vtrique vocationis, vel auxilij) ei, quem scit non consensurum. Simili modo Beda Actor. 16. reddit rationem, cur Paulus & socij vetiti sunt prædicare verbum Christi in Asia, ut ibi dicitur. Quia sciebat (inquit) contempturos verbum Dei, & quod ad præsentem causam attinet, similem rationem reddit O Ecumen. dicens. Quia præstitit contra Spiritum sanctum pugnantiam hæresim ibi esse dominanturam. Et similem doctrinam habet Gregorius homil. 12. in Ezechiel & hom. in euang. & Origen. homil. 9. in Leuitico.

Præterea Nemesius lib. de Natur. homin. cap. 44. §. Euripides, in fine, uti Deum hac scientia ad perfectam prouidentiam, satis aperte docet, dicens, Prouidentia res humanas non solum ex his, quas sensibus notantur, sed etiam ex sua, & propria præcognitione administrat. Hoc autem intelligi de præcognitione conditionata, declarat, dicens. Cum enim Deus non nesciat, bono viro expellere pauperem esse, eiusque sensum opes, si deus deprauaturus, vultur eum in paupertate finiri videri. At qui o? lenus est, sepe importuniorum fore videns, si egrotat (ad latrociniū enim, aut alia quedā grauia facinora animi aduinceret) potiri illum opibus permittit. Et concludit. Nos enim nihil rerum ventientium præsentientes, & ea, quæ insistant, tantum expectantes, non recte de his, quæ in rebus humanis eueniunt, indicamus. At Deo etiam futura tanquam præsentia sunt, quæ vltima verba de eadem præscientia conditionata, de qua expressè fuerat loquutus, sine ulla tergiversatione intelligenda sunt, & de eadem ait, longè esse ab hominibus, & ideo sæpe nos amare illa, & procurare, quæ habita futura nobis sunt in ruinam, quia præscire non possumus, quid euenturum sit, si illa obtineamus, quæ conditionata scientia est: De Deo verò ait, etiam hæc futura illi esse præsentia, & reuera hic videtur omnium communis sensus, & conceptus hominum, præsertim de Deo, & de seipsis. Nam quia fideles ignorant, an diuitiæ, vel scientia, vel dignitas, aut quid simile, illis futura sit occasio peccandi, ad Deum accedunt orantes, ut si ea de causa peccaturi sunt, talem statum, vel conditionem ab eis auertat, supponentes pro se non ignorare Deum, quid ipsi acturi sint, si in tali minere, vel statu constituantur, neque ita erant præsentientes de Deo coniecturalem cognitionem, quam Dæmon, vel etiam ipse homo ex parte habere potest, sed magna fiducia orant, nihil de certissima præscientia diuina dubitantes. De præscientia (inquam) quæ præcedit absolutam futurarum rerum dispositionem, & quæ potest esse ratio sic, vel aliter de euentibus absolute futuris disponendi. Nam quia nos vii illa non possumus ad nostram prouidentiam, quia, ut dicitur Ecclesiast. 7. Ignorat homo, quid conducat sibi in vita sua, ideo ad Deum accurrimus, quem omnia talia futura scire non dubitamus. Inde enim videtur illa oratio profecta. Cum ignoremus, quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut illorum viros dirigamus ad te; & Paralip. 20.

Præterea est egregium Cyrilli testimonium ad idem confirmandum lib. 9. in Ioan cap. 10. ubi varias mouet quæstiones; cur Deus futurorum præscius hoc, vel illud faciat, quæ non possunt nisi de præscientia conditionata intelligi. Prima est. Si omnia scire Christus credatur, cur Iudam qui futurus erat proditor, elegerit. cui multis aliis propositis respondet, quia multa similia occurrunt, si de his, quæ à Deo facta sunt, ita velimus inquirere. Vnde ait: Quid enim prohibebit incusare Deum, ac dicere: Cur in Regem, Saulen elegisti, quem sciebas gratiam tuam esse specturum? Imo cur primum à terra hominem formasti, quem non ignorabas mandata tua non seruaturum? Ascendit hæc oratio etiam in superiora. Cur enim Angelorum etiam naturam creasti cum ut Deus præuideris futuram nonnullorum rebellionem? Ad quas quæstiones non respondet, negando talem scientiam in Deo, sed illam supponendo ex libertate arbitrij, & aliis causis diuinæ providentiæ rationem reddendo. Illa autem præscientia non potest esse coniecturalis, vel in dispositionibus tantum personarum, quia in Angelis, & primo homine erant optimæ dispositiones, ad bonum potius, quam malum eligendum, nec erat in eis aliqua praua dispositio, vel inclinatio ad malum, in qua talis coniectura fundari possit, fuit ergo præscientia certa veritatis futuræ, & Deo præsentis. Atque eandem quæstionem de creatione malorum Angelorum cum præscientia peccati eorum mouet D. Hieronym. Decalog. 3. contr. Pelagian. non longe à principio, & respondet, Vis audire rationem. Deus præsentia indicat, non futura, nec condemnat ex præscientia, quem nouerit talem fore, qui postea sibi displicuit. quæ professio non nisi de conditionata scientia vera simpliciter esse possunt. Item idem interrogat Damascen. Dialog. contra Marcianos, parum ante medium, & respondet: Eximia quædam ac singularis bonitas in causa fuit, cur eum procrearet. Si enim secum loquutus est. Quandoquidem iste malus futurus est, omniaque, quibus eum afficio, bona perditurus, ego ne quoque eum bono prius spoliabo, ac delebo? Minime. Verum quamuis ipse improbus futurus sit, tamen eum non ita multabo, ut mei particeps non sit, verum bonum vnum ipsi tribuam, nempe, ut essetia ratione me ipsi impertiam, hocque nomine, quod sit in boni mei partem, vel inuitus veniat. Per quæ verba euidenter affirmat Damascenus habuisse Deum hanc conditionatam præscientiam de peccato Angelorum prius ratione, quam haberet decretum creandi illos, & non obstante illa voluisse illos creare propter bonitatem suam, & quia non punit peccata, priusquam fiant, nec decernit propter illa, donec absolute futura esse præuideat, nec eius bonitatem malum vincere potest, vt idem Damascen. dixit lib. 4. de fide cap. 22. Et similis quæstio tam de Angelo, quam de homine in statu innocentie tangitur à Gregorio Niceno, in orat. catechetica cap. 7. & nomine Chrysostomi in homil. de Adam & Eva in tom. 1. ubi eandem præscientiam supponere videtur, quamuis non tam clarè, quin possit aliquis obiectionem à Marcione refert Tertullianus lib. 2. contr. illum cap. 5. & constanter contra illum hanc præscientiam cum bonitate, & potentia Dei coniunctam docet, ostendens non esse contrarium diuinæ bonitati, imò illi valde consentaneum, non obstante præscientia peccati futuri in homine, si tali modo crearetur, illum creare simul permitiendo peccatum sub tali conditione præiustum, non potest enim totus ille discursus de alia præscientia intelligi. Vnde cap. 7. expressè dicit, Sed etsi præsciat, male hominem institutione sua vsurum, quid tam dignum Deo, quam grauitas, quam fides institutionum qualiumcumque.

Fr. Suarez de Gratia Pars II.

Ad hæc verò testimonia respondet quidam vir doctus, hos Patres non loqui de præscientia conditionata, sed de absoluta, quia hæretici, vel Ethnici, quibus respondent, de hac scientia loquebantur; non enim erant tam subtiles, vt de altera cogitarent, neque ad obiectiones illorum erat necessaria, licet enim argumentabantur. Si Deus non præscit peccatum Adæ, non est perfectus, si præscit, non est Adæ imputandum peccatum, quia illud vitare non potuit; ita enim refert argumentum Hieronymus lib. 3. contra Pelagianos circa principium, & optimè intelligitur de absoluta scientia visionis. Vnde Sancti respondent habuisse Deum præscientiam, & nihilominus Adamò iuste imputari, quia præscientia illi peccandi necessitatem non imposuit. Hæc verò responsio diminuta est, licet alicui loco possit accommodari, non tamen omnibus. Tribus enim modis fit illa obiectio, vel quæstio. Primum, in sensu prædicto, in quo sine dubio loquitur Hieronymus. Et sine dubio intelligitur optimè de absoluta scientia, & ideo nos illo testimonio, & similibus non vtimur. Secundo fit illa interrogatio de præscientia peccati antecedente voluntatem creandi, non vero de futuro in effectu, sed de possibili, id est, cur Deus præsciens hominem peccare posse, illum tali periculo, & non præueniendo illum, ne peccare posset. Et in hoc sensu tractat quæstionem Basiliius homil. 9. ex variis, quod Deus non sit auctor malorum, versus finem. Et sic etiam illa quæstio præsentis instituto non deseruit, & ideo non allegauit illum locum Basilij. Et in eundem sensum trahi potest Auctor homil. de Adam & Eva. Tercio mouetur quæstio de præsentia peccati non tantum possibilis, sed etiam futuri, & quæ secundum rationem antecedit in Deo voluntas creandi hominem, & dandi præceptum, ac permittendi peccatum, & in hoc sensu euidenter procedit quæstio de scientia conditionata, vt satis ostensum est, & prædictus Auctor non negat, sed negat in hoc sensu esse vel propositam quæstionem ab Ethnicis, vel admissam, & tractatam à Patribus.

Contrarium autem constat euidenter ex verbis Marcionis apud Tertullianum in dicto cap. 7. sic enim obiebat: Si Deus bonus, & præscius futuri, & auertendi mali potens, cur hominem, & quidem imaginem, & similitudinem suam, imò & substantiam suam, per animam scilicet sensum passus est labi de obsequio legis in mortem, circumuentum à Diabolo? Si enim est bonus, qui euenire tale quid nollit, & præscit, qui euenturum non ignoraret, & potens, qui depellere valeret, nullo modo euenisset, quod sub his tribus diuinæ maiestatis euenire non posset. Quod si euenit, absolutum est contrarium Deum, neque bonum credendum, neque præscium, neque potentem. Ex quorum tenore verborum constat, ipsum loqui de præscientia peccati non possibilis tantum, sed etiam futuri, vt expressè dicit, & postea Tertullianus in toto discursu supponit, & admittit. Item constat loqui de præscientia antecedente voluntatem creandi hominem, & permittendi peccatum eius, quia ex illa præscientia cum potentia, & bonitate interebat hæreticus non debuisset Deum tale peccatum permittere. Vnde vltimò constat illum non voluisse ex præscientia inferre peccatum fieri necessarium, ac proinde non esse peccatum: sed potius supponendo illud esse malum, & peccatum, inferebat, quandoquidem Deus illud non euitauit, cum posset, & præsciret, illi esse imputandum, ac proinde non esse bonum. Et ad hunc sensum argumentationis respondet Tertullianus, Deum esse summum bonum, etiam si præsciens futurum peccatum, & potens illud impedire, voluerit illud permittere, quia non Deo, sed voluntati hominis imputatur. Similis quæstio apud

17. Responsio cuiusdam viri docti diuinaura.

Moueri potest quæstio illa de creatione Damasceni cum præscientia peccati tribus modis.

Basiliius.

Arguitur ex solo tertio sensu.

18. Stabilitur tertius status quæstionis primo auctoritate Tertulliani.

Secundo
Damasce-
Argumen-
tum
Manichæi
supponit
præscien-
tiam, quæ
antece-
dit
voluntatem
creandi An-
gelum.

Tertio Cy-
rilli.

apud Damasceum in dicto Dialogo. nam obiectio Manichæi erat: Quid autem cause est, cur Deus, cum Diabolus malum fore prænosset, eum procrearet. Vbi constat non argumentari Manichæum ex præscientia contra libertatem arbitrii, sed contra bonitatem volentis Deum creare Angelum, quem præsciebat futurum malum; ergo loquebatur de præscientia antecedente voluntatem creandi Angelum. Et in hoc sensu respondet Damasceus, non quidem quod præscientia non tollat libertatem, sed quia non iudicauit expedire priuare Angelum omni participatione bonitatis suæ; etiam si præiudicaret illi malè fuisse illà vsurum, vt in verbis suprà relatis manifestum est. Denique apud Cyrillum euidenter distinguuntur quæstiones, cur Deus Iudæ, quem præsciebat lapsurum, & cur Iudæ ad culpam imputetur, quod vi præscientiæ faciebat. Et nos non sumimus argumentum ex posteriori quæstione, sed ex priori, quam necesse est intelligi de præscientia antecedente electionem, at subinde esse conditionatam. Nec potest solum intelligi de electione, quoad executionem eius in tempore factam, sed etiam de æterno proposito, quia non loquitur de malo, quod iam Iudas commiserat; quando vocatus est, sed de malo futuro post temporalem electionem, & ab æterno præiudicio ante propositum talis electionis, sub ea conditione, quod si eligeretur, tale malum esset commissurus, præterquam quod ibi etiam adiungit Cyrillus interrogationem de Angelo & homine cur creati sint, etiam si præscirentur futuri mali: & ratio interrogationis non est, quia hoc repugnat libertati sed quia repugnare videtur diuinæ bonitati; & ideo dixit ibidem Cyrillus, quod huiusmodi interrogationes sunt quædam accusationes contra Deum, cuius sapientiam, & bonitatem defendit, quia ipse optimè fecit constituendo Angelum, & hominem liberum, vnde libertatem supponit, neque illam defendit, quia argumentum non fiebat contra illam, ex absoluta præscientia. De his ergo, & similibus locis, quæ acutè distinguenda sunt, dubitari non potest, quin in eis sit sermo de præscientia conditionata.

19.
Non officit
huic scien-
tiæ quod
fuerit anti-
quæ hære-
ticis nota.

August.

Neque incredibile videri debet, hereticos scientiam illam agnouisse, in qua intelligenda, & defendenda nunc tanto labore insudamus. Nam in primis aduersarij ad infamandam hanc scientiam dicunt ab hæreticis esse inuentam, Pelagianis scilicet, vel saltem Semipelagianis. Quid ergo mirum, quod antiqui etiam hæretici illam cognoscere, & ex illa argumentari potuerint, quamquam nos sensum hæreticorum, non propter eorum sententiam inuestigamus, sed vt inde sensus Patrum intelligantur, quia eandem scientiam futurorum, quam hæretici supponebant, admittunt, & illa stante obiectionibus, vel interrogationibus eorum respondent. Deinde Augustinus lib. 1. de Anim. & eius orig. cap. 12. refert, Vincentium Victorum, contra quem scribit in quodam libro, disputasse aduersus eos, qui dicunt, cur Deus hominem faciebat, quem, vt pote præscius, sciebat futurum non bonum. quam quæstionem ille etiam Vincentius expendebat, non negando illam Dei scientiam, sed quia de perfectis operibus debet Deus hominem iudicare, non de præcognitis, nec fieri aliquando permisis. In quo sententiam eius probat Augustinus, addens optimam rationem, quia aliàs Deus non natum iudicaret, si propterea creare voluisset. Vnde considerare licet, idem in illa contingere, quod in aliis attributis Dei, in quibus distinguenda est cognitio, an sint à cognitione; quid, vel quomodo sint; nam prior sæpe est facilis, & vulgaris, etiam inter homines parum subtiles, vel etiam indoctos; posterior est alta, & subtilis, & à paucis obtineri potest. Quam-

uis ergo hæc præscientia conditionata quoad modum suum difficile intelligatur; & non sine multa doctrina, & subtilitate disternatur, nihilominus hæc scientia quoad quætionem, seu quæstionem an sit, videtur esse valde communis, & vulgaris: & ad hunc modum loquuti videntur de illa hæretici, acutè nescientes fortè quid dicerent, nec discernentes inter præscientiam conditionatam, & absolutam, & nihilominus verum dicentes, & in re ipsa de præscientia conditionata loquentes. Et vt antea dicebam, etiam communis plebs fidelium sapientissimè orat Deum, hæc scientiam necessariò supponendo, quamuis, de illa distinctè, (& vt ita dicam) in actu signato cogitare nesciat. Quin potius etiam nostris temporibus legimus in lapone, & India similes interrogationes ab hæreticis proponi Prædicatoribus, & annuntiantibus nostram fidem, qui veluti naturæ lumine ducti cognoscunt, vel supponunt Deum præscium esse omnium futurorum siue absolutè, siue ex aliqua hypothesi nondum intellecta, vt de factis futura. Vnde quando interrogationes suppones, supponunt præscientiam conditionatam; vt facile declinarentur, negando habere Deum talem præscientiam: nunquam autem id faciunt Evangelicæ Prædicatores, magnum enim foisset scandalum hominibus interrogantibus, neque etiam id fecerunt vnquam Patres, vt vidimus.

CAPVT IV.

Neque in Augustino, neque in aliis Patribus aliquid contra perfectionem diuinæ scientiæ conditionatæ reperiri.

Non obstantibus omnibus Augustini testimoniis, quæ in præcedenti capite adduximus, Non defensores contrariæ sententiæ proclamant, an illam hanc scientiam reiectam esse ab Augustino, & eorum Prospero tanquam fundamentum Semipelagianism, vel Pelagianism erroris, imò, addunt aliqui, etiam Arrianos illam scientiam adinuenisse ad suum errorem explicandum, ex quadam epistola Alexandri Episcopi Alexandrini ad Alexandrum Episcopum Constantinopolitanum, vbi Alexander refert Christum factum esse filium Dei eximium per gratiam, esseque in nostra potestate filios Dei fieri non aliter atque ille factus est, scriptum namque est, filios genui, & exaltavi. Et addit: At cum illis obiter sententia, quæ sequitur, & ipsi spreuerunt nō, autem Deus cum præscientia, & præsentione prænosset, nati quam ipsum aspernaturum, idcirco ex omnibus elegit. Sed si attentè legantur sequentia, & locus Psalmi, quem illi hæretici malè allegabant. Dilixisti iustitiam, & odisti iniquitatem, propterea vnxit te Deus, &c. facile intelligitur loquutos fuisse illos hæreticos de præscientia absoluta futurorum operum Christi. Sed esto fuerint loquuti de conditionata, quid nostræ interest, qui non solum istis, sed etiam pluribus hæreticis notam fuisse hanc scientiam, vt dixi, suprà demonstrauimus, neque propter illam isti damnantur, sed quia illa malè vsi sunt. Nec est sanum consilium prudentis aliàs viri, vt scientiam consentaneam diuinæ perfectioni Deo negemus, vt hæreticis resistamus. nam sicut non sunt faciendæ mala, vt eueniant bona, ita non est neganda vna veritas, vt alia defendatur, alioqui negetur scientia absoluta futurorum meritorum, quia Pelagianism.